

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 133/2024-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED],

[REDACTED], obaja [REDACTED], a [REDACTED],

zastúpených CONSULTA s.r.o., Šafárikovo námestie 4, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B2-16C/8/2018 (pôvodne Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 16C/8/2018) takto

rozhodol:

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B2-16C/8/2018 (pôvodne Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 16C/8/2018) **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B2-16C/8/2018 **prikazuje** konať bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľom **priznáva** finančné zadost'učinenie každému **1 000 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **1 746,48 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 6. februára 2024 v spojení s podaním z 23. februára 2024 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom všeobecného súdu označeného v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovatelia navrhujú prikázať mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov. Žiadajú tiež finančné zadost'učinenie 5 000 eur pre každého zo sťažovateľov a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 133/2024-18 zo 7. marca 2024 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Skutkové východiská

3. Sťažovatelia sa žalobou doručенou okresnému súdu 15. februára 2018 domáhajú proti žalovaným určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťel'ovi [REDAKOVANÉ], zomrelom 10. 8. 2012. Okresný súd v období od februára 2018 do marca 2019 uskutočňoval úkony nevyhnutné pred nariadením pojednávania. Vzhľadom na skutočnosť, že niektorým žalovaným nebolo možné doručiť žalobu na adresu ich trvalého pobytu, resp. adresu uvedenú v žalobe, okresný súd tiež uskutočňoval úkony na účel zistenia adries, na ktoré je žalovaným možné doručovať písomnosti.

4. Okresný súd 17. júla 2019 nariadil termín pojednávania vo veci na 9. október 2019. Pojednávanie bolo odročené na 24. január 2020 z dôvodu potreby pripojenia dedičského spisu po poručiťel'ovi. Pojednávanie nariadené na 24. január 2020 bolo zrušené z dôvodu vyšetrenia dieťaťa zákonnej sudkyne. Okresný súd 17. júna 2021 nariadil termín pojednávania na 13. október 2021. Medzičasom, 4. júna 2021 došlo k úmrtiu žalovaného 6. Termín pojednávania nariadeného na 13. október 2021 bol zrušený zo zdravotných dôvodov rodinného príslušníka zákonnej sudkyne.

5. Okresný súd uznesením zo 6. apríla 2022, vychádzajúc z uznesenia z dedičského konania, zastavil konanie proti žalovanému 6 z dôvodu, že niet osoby, s ktorou by pokračoval v konaní, keďže žalovaný zomrel nemajetný. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 15. septembra 2022.

6. S účinnosťou od 1. júna 2023 nastali viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa). Podľa § 18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov prechádza od 1. júna 2023 výkon súdnictva v ostatných veciach z Okresného súdu Bratislava II na Mestský súd Bratislava IV (ďalej len „mestský súd“).

7. Mestský súd 3. októbra 2023 zaslal dopyt na Register obyvateľov Slovenskej republiky na účel preverenia identifikačných údajov strany sporu. V priebehu obdobia od 2. novembra 2023 do 7. februára 2024 bolo mestskému súdu oznámené, že zomrela žalovaná 9, žalovaný 5 a žalovaná 13. Zákonná sudkyňa dala 5. marca 2024 pokyn na zistenie stavu dedičských konaní po zomrelých žalovaných.

III.

Argumentácia sťažovateľov

8. Podľa sťažovateľov v konaní sa zatiaľ uskutočnilo iba jediné pojednávanie (9. októbra 2019). Následne nariadené termíny pojednávania (24. január 2020 a 13. október 2021) boli zrušené z dôvodov na strane zákonnej sudkyne, pričom od posledného nariadeného termínu prešli už viac ako dva roky. Od podania žaloby pritom prešlo už viac ako 5 rokov. Aj keď na strane žalovaných v konaní vystupuje viacero subjektov, takáto skutočnosť nemôže brániť súdu, aby nariadil termín pojednávania. Spor nie je skutkovo a právne komplikovaný. Medzi nehnuteľnosti, ktorých sa napadnuté konanie týka, patrí okrem pozemkov aj stavba v zlom technickom stave a bez rozhodnutia súdu sťažovatelia nemajú legálny prístup k stavbe a možnostiam jej opravy.

IV.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľov

IV.1. Vyjadrenie mestského súdu:

9. Mestský súd uviedol chronologický prehľad úkonov uskutočnených v napadnutom konaní. Konštatoval, že predmet sporu nemožno považovať za právne zložitý, je však potrebné zohľadniť, že na strane žalovaných vystupuje trinásť subjektov, ktorým bol súd povinný doručovať súdne písomnosti, pričom ich spracovanie, ako aj doručenie trvá istý čas. Doručovanie žaloby bolo spojené s komplikáciami na strane niektorých žalovaných, pretože im nebolo možné žalobu doručiť a na tento účel bolo nevyhnutné vykonať lustráciu ich pobytu, ako aj doručovanie prostredníctvom polície. V priebehu konania boli nariadené dva termíny pojednávania, ktoré boli z objektívnych dôvodov na strane zákonnej sudkyne zrušené, čo možno vnímať ako dočasnú nečinnosť na strane súdu. Dôvodom, ktorý v súčasnosti bráni súdu vydať rozhodnutie vo veci samej, je skutočnosť, že na strane žalovaných došlo k úmrtiu dvoch subjektov, pričom tieto skutočnosti nemožno označiť ako prieťahy v konaní. Súd v pravidelných intervaloch preveruje stav dedičského konania na účel zistenia okruhu dedičov po poručiťoch a následne po právoplatnom skončení každého z dedičských konaní súd môže pokračovať v konaní s dedičmi. Vzhľadom na to, že zákonná sudkyňa, ktorej bol spis pridelený, je v súčasnosti na materskej dovolenke, spis bude pridelený novému zákonnému sudcovi na prejednanie a rozhodnutie.

IV.2. Replika sťažovateľov:

10. Sťažovatelia trvajú na ústavnej sťažnosti. Hoci konanie bolo začaté vo februári 2018, v konaní sa uskutočnilo iba jediné pojednávanie, a to 9. októbra 2019. Sťažovatelia majú naliehavý právny záujem na požadovanom určení, keďže stavba, ku ktorej sa navrhuje rozhodnutím súdu určiť vlastnícke právo sťažovateľov, chátra a je v zlom stave. Napadnuté konanie trvá neúmerne dlho.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom

predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľov.

13. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o žalobe o určenie, že vec patrí do dedičstva. Po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí do štandardnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Zo skutočností uvedených sťažovateľmi a mestským súdom ani z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť odôvodňujúcu záver o mimoriadnej právnej zložitosti veci. Vecná stránka sporu bola dosiaľ riešená iba na jednom pojednávaní, ostatné úkony súdu mali iba procesný charakter. Pokiaľ ide o faktickú zložitosť, v konaní na strane žalovaných pôvodne vystupovalo 13 subjektov, čo malo vplyv na časovú náročnosť z hľadiska doručovania písomností, najmä za stavu, keď niektorým žalovaným nebolo možné doručiť žalobu na adresu evidovanú v Registri obyvateľov Slovenskej republiky.

14. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd neidentifikoval žiadny postup na strane sťažovateľov, ktorý by v napadnutom konaní mohol mať negatívny vplyv na dĺžku konania.

15. Napokon ústavný súd hodnotil postup mestského súdu (pôvodne okresného súdu) z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v priebehu napadnutého konania. Ústavný súd zistil, že konanie mestského súdu je poznačené nečinnosťou. Súd po tom, ako mu bolo doručené vyjadrenie žalovaného (9. apríla 2019), uskutočnil jediné pojednávanie vo veci, a to 9. októbra 2019. Pojednávania následne nariadené na 24. január 2020 a 13. október 2021 boli zrušené z dôvodov na strane zákonnej sudkyne. K ďalšiemu procesnému úkonu došlo až 6. apríla 2022, keď došlo k zastaveniu konania po zomrelom žalovanom 6 (zomrel 4. júna 2021, uznesenie z dedičského konania po zomrelom nadobudlo právoplatnosť 26. októbra 2021, nečinnosť v napadnutom konaní v období od 4. júna 2021 do 26. októbra 2021 teda nemožno pričítať na ťarchu súdu, ktorý musel vyčkať na výsledok dedičského konania, pozn.). Po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania voči žalovanému 6 (15. septembra 2022) nedošlo do novembra 2023 (keď bolo mestskému súdu oznámené úmrtie žalovanej 9 a následne aj žalovaných 5 a 13) k posunu vo veci.

16. Ústavný súd konštatuje, že vo veci sťažovateľov sa od začatia konania do podania ústavnej sťažnosti (t. j. za obdobie takmer 6 rokov) vykonali len prvotné úkony nevyhnutné pred nariadením pojednávania a uskutočnilo sa jediné pojednávanie. Vo veci dosiaľ nebolo rozhodnuté, napadnuté konanie nie je právoplatne skončené. Prekážky súvisiace s úmrtím viacerých žalovaných v priebehu konania (nemožnosť súdu pokračovať v konaní v dôsledku potreby vyčkania na výsledky dedičských konaní po týchto žalovaných na účel ustálenia, s ktorými osobami má mestský súd

pokračovať v konaní ako s právnymi nástupcami zomrelých žalovaných) nastali len od 4. júna 2021 do 26. októbra 2021 a následne od novembra 2023 dosiaľ.

17. Po komplexnom posúdení všetkých okolností daného prípadu z hľadiska skutkovej a právnej náročnosti veci, správania sťažovateľov, postupu mestského súdu (pôvodne okresného súdu) poznamenaného nečinnosťou ústavný súd dospel k záveru, že v postupe mestského súdu došlo k zbytočným prieťahom v napadnutom konaní, a preto rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny (bod 1 výroku tohto nálezu).

18. Keďže napadnuté konanie dosiaľ nie je právoplatne skončené, pričom postupom mestského súdu došlo k porušeniu práv sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal, aby mestský súd v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

19. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

20. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti žiadajú o priznanie finančného zadosťučinenia po 5 000 eur pre každého zo sťažovateľov, ktoré považujú za primerané vzhľadom na okolnosti veci, pochybenie súdu.

21. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

22. Pri rozhodovaní o finančnom zadosťučinení ústavný súd prihliadal na celkovú dĺžku napadnutého konania, konštatovanú nečinnosť mestského súdu, charakter, predmet konania, ďalšie konkrétne okolnosti prípadu. Ústavný súd zohľadnil okrem iného skutočnosť, že napadnuté konanie sčasti spadá do obdobia nepriaznivej pandemickej situácie (od marca 2020 do februára 2022). Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti viackrát uznal, že obmedzenia, ktoré si vyžiadala pandémia COVID-19, môžu mať nepriaznivý vplyv na vybavovanie vecí vnútroštátnymi súdmi. Ustanovenie § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony síce nebránilo súdu uskutočňovať pojednávanie, avšak obmedzovalo jeho uskutočňovanie v nevyhnutnom rozsahu. Ústavný súd poznamenáva, že v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu predmet sporu nespadal do prednostnej agendy všeobecných súdov (vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávaní, hlavných pojednávaní a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu v znení neskorších predpisov).

23. Ústavný súd dospel k záveru, že okolnosti veci opodstatňujú priznanie finančného zadosťučinenia každému zo sťažovateľov vo výške 1 000 eur. Vzhľadom na okolnosť, že sťažovatelia požadovali priznanie finančného zadosťučinenia 5 000 eur pre každého zo sťažovateľov, ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľov vo zvyšnej časti nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

VI. Trovy konania

24. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 1 746,48 eur (bod 5 výroku nálezu).

25. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Základná sadzba odmeny sa pri zastupovaní druhého a ďalšieho sťažovateľa znižuje o 50 % (§ 13 ods. 2 vyhlášky), teda na 171,63 eur. Sťažovateľom vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu). Spolu tak náhrada trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby u troch sťažovateľov (2 x 343,25 eur, 4 x 171,63 eur + 6 x 13,73 eur) predstavuje 1 455,40 eur. Právny zástupca sťažovateľov je platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena advokáta zvyšuje o 20 % (291,08 eur). Pokiaľ ide o repliku sťažovateľov z 2. mája 2024, ústavný súd za tento úkon právnej služby náhradu trov nepriznal, pretože replika nepriniesla nové skutočnosti alebo informácie, ktoré by ústavnému súdu neboli už skôr známe.

26. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. mája 2024

Robert Šorl
predseda senátu